

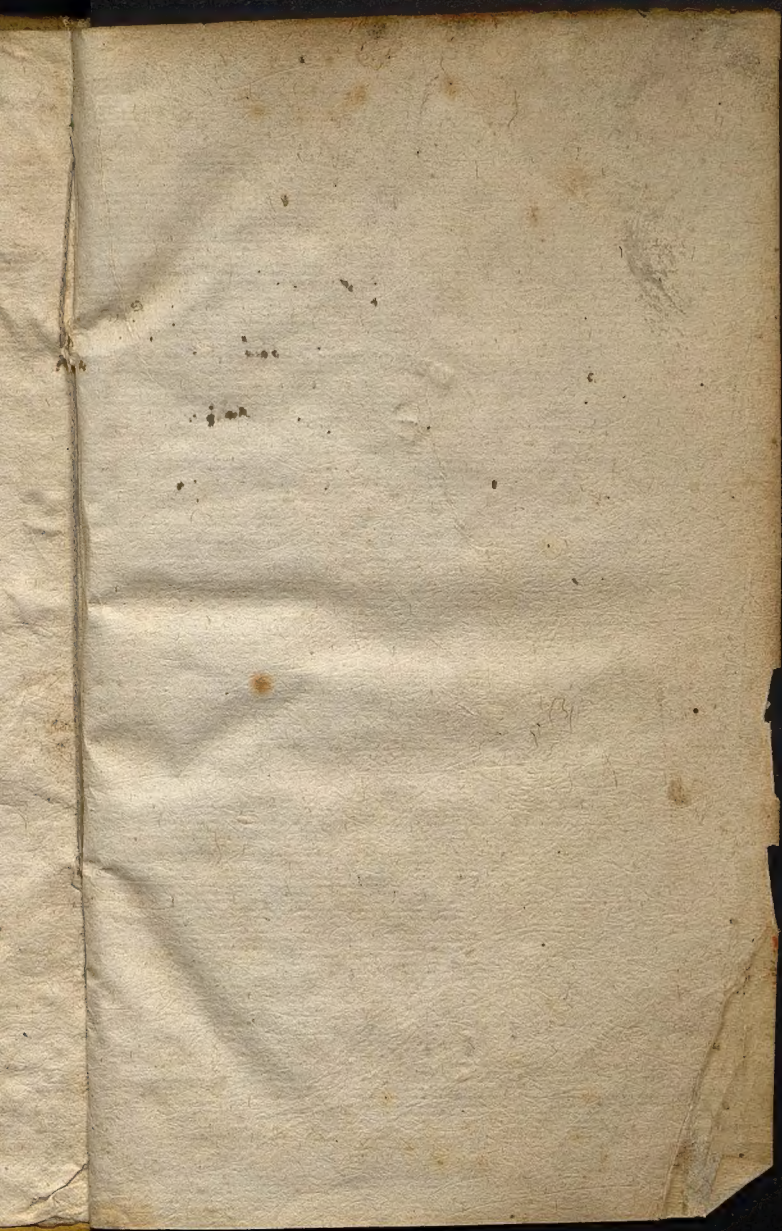

51488

I

Gram. 284

1640. R. IV. g. 68.

Autor operis, Stanislaus
Heraclius Lubomirski
cf. Ben Skowles Hist.
Lit. pol. T. 1. p. 377.

T

M I R O B V L I I
T A S S A L I N I
A D V E R B I O R V M,
M O R A L I V M.

S I V E

D E V I R T V T E & F O R.

Ubi per TUNA
LIBELLUS
Imaginibus amplius.

O P E R A
T I L M A N I à G A M E R E N

Imaginibus amplius.

V A R S A V I Æ
Typis CAROLI FERDINANDI
SCHREIBER S. R. M. Typog.
ANNO M DC XCI.

57 488

TYPOGRAPHUS LECTORI.

Virtutis & Fortunæ certamen, in Adverbijs moralibus istis, velut in quodam Stadiodromo, Tibi Lector benevole, præ oculis est quæ illarum palmam teneat, experiendo feras Sententiam. Proposuit illud publico bono Vir Sanguine Princeps, honoribus Magnus Senator, & Regni Poloni, uti nos vocamus, Paterfamilias. Qui si clarè labori suo Nomen proprium

apposuisset, ad hanc, quam
 modò habet, novam ex sua
 dignitate addidisset Lucem.
 Sed ænigmate placuit invol-
 vi, pravo sæculo ænigmata,
 Virtutis scilicet compendia
 & dispendia Fortunæ, locu-
 turo. Tu tamen, Optime
 Lector, Authoris prodes in
 Lucem Nomen, si hæc Ad-
 verbia moralia moribus tuis
 inserueris, sine quibus ma-
 lè compta & connexa Ora-
 tio vitæ Tuæ futura est.

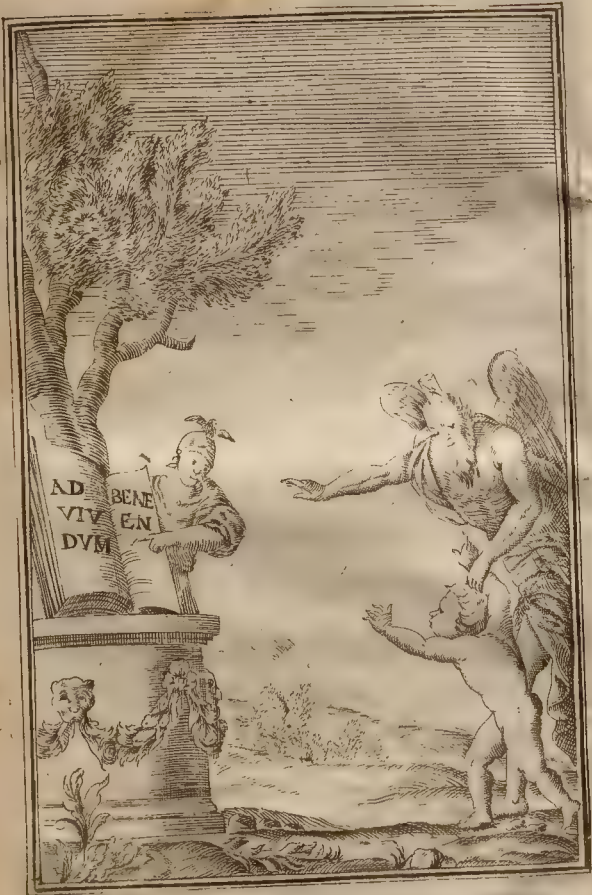
Vale & fave.

am
 sua
 em.
 vol-
 ata,
 dia
 cu-
 me
 s in
 Ad-
 cuis
 ma-
 Ora-
 e.

A,

AD,

ADVERBIVM I.

7
ADVERBIVM I.

AD.

*Originem conditionemq̃ humanam expris-
mit eiusq̃ fragilitatem; & docet quòd ho-
mo natus sit solum ad BENE
VIVENDVM.*

Ad vos loquor

O mortales!

qui ad cognitionem conditionis
Humanæ,
velut mutaturi, ad fontem NARCISSI,
imò

Speculatores propriæ vilitatis,
ad Speculum laboriosæ miserix animo
acceditis,

En

*Primus ad vitam accessus,
Sufficiens ad mortem gradus
Est.*

Non priùs
Ad Lucem, quàm ad Luctum.

A

ad

ad intuitum, quàm ad planctum
oculos aperimus;

Infelicesq;

ad omne malum Nati,

**Per lachrymarū fluctus, ad miseriarū mare
devehimur.**

Ad fortune Fallacis obsequium,

Ad altior aetas nos ducit.

Ad cuius

Blandientis malitiā asvescimus tumidi,
mox ad

Ferocientis procellas desuescim⁹ timidi,

Miseri !

Quia ad omnem casum nati,

Miseriores !

Quia ad vitia proclives,

Miserrimi !

Quia continui ad mortem Peregrini.

**O quantus tamen nobis
miseriæ & vilitatis nostræ
amor inest !**

Ad

Ad habendam Sanitatem, quanta cura!
 Ad retinendam Formã, quantus labor!
 Ad operiendũ Corpus, quãtus sumptus!
 Ad pascendã Carnẽ, quantus appetitus!
 Ad implendum venrem, quanta sitis!
 Ad divitias cõquirendas, quãta cupido!
 Ad inania famæ, quanta ambitio!
 Ad omnia pariter, quanta Vanitas!

Et tamen ea omnia,

Ad quæ nati sumus, cæca sunt.
 Ad quæ discenda tendimus, tarda.
 Ad quæ assequenda aspiramus, incerta.
 Ad quæ colenda inclinamur, fallacia.
 Ad quæ spem convertimus, caduca.

Sola ea,

ad quæ fato descripti sumus,
 Certa nobis, velocia, & immutabilia
 supersunt.

Certa nobis est nascendi origo;
 Certa miseria, certa fragilitas;
 Certa infirmitas, certus dolor,
 Certus finis, certa Corruptio.

Incerra vita, Incerta fortuna,
 Incerta sanitas. Incertæ opes.
 Incerta fama. Incerta possessio.
 Incerti amici. Incerta Posteritas,
 Incerta mortis hora,

Et quod superest

Incerta Sepultura,

Vno Verbo ,

Ad exprimendū totius miserix, vanita-
 tis; & acerbitatis simulacrum satis est,

HOMINEM dixisse.

Quid ergo est **HOMO**?

ANIMAL

Miserum, infœlix, inquietum,
 Sterquiliniū naturæ, mancipiū peccati,
 Instrumentū malitiæ, Scopul⁹ fortunæ,
 Navis certa naufragij,

& mortis præda certissima.

Et vita quid est?

Alimentum humanæ miserix,
 Spongia calamitatis & vitiorum,
 Flamma Concupiscentiæ ,

Fumus , Aura , Ventus ,
Pulvis , Vmbra , & Nihil.

Ad quid
Igitur nati sumus ?

Certe

Non ad vitia , nec ad Epulas ,
Nec ad Calices , nec ad Ludos ,
Nec ad voluptates , nec ad gaudia ,
Nec ad choreas , nec ad musicam ,

NEC

Ad splendidos ornatus ,

NEC

Ad colligendas opes ,

NEC

Ad satiandos posteros ,

NEC

Ad pascendos ingratos .

NEC

Ad victorias inanes ,

NEC

Ad temporaneam Famam ,

Nec ad cetera

Caduca , & Transitoria .

Sed

Ad quid igitur ?

AD BENE VIVENDVM.

ADVERBIUM II.

ADVERBIVM II.

IN.

*Ostendit in qua nobilitas hominis consistat,
& in quo perfectum bonum sit, docet.*

In humanis quicunq; versamur,
à cælestibus removemur.

In mortalibus, quicunq; speramus,
ab æternis repellimur.

ET

Dum in voluptatibus, quæ sitisq; delicijs
indignum & vile corpus
fovemus,

Animum, ah! quantò nobiliorem,
Nec ullis humanitatis illecebris (quod
absit) comparandum,

Contemnimus, & calcamus?

In animo nobilitas
inest,

Servitute corpori relicta

In animo Dominium

Æterna mens posuit

A3

In

In mancipium corpus elegit,
In animo radius quidam divinitatis
clauditur :

In corpore
Tenebræ, & Cæcitas
Omni rationis luce privatâ cōmōratur,
In animo ergo dum versamur
Nobiles Domini, imò Divini
sumus;

in
Corporeis dum delectamur,
Servi, mancipia, cæci, & tenebrosi
Efficimur .

In animo
Infinitus Thesaurus est ;
Pretiosa illa virtutum suppellex
Proxima Deo Iustitia,
Infracta Fortitudo,
Laudabilis Temperantia,
Moderatrix Prudentia,
& alia innumerabilis

nulloq;

nulloq; pretio æquanda, Cælestium
gemmarum

Congeries.

In Corpore verò

Quàm horrenda vitiorum venena;

Nulli contactui secura:

Aculea malitia,

Infirma Fragilitas,

Immoderata Concupiscentia,

Cæca præceptsq; Stultitia.

Et certa immensa illa, virulentaq; ,

In excidium virtutis coniurata,

Caterva.

Elige quæ cupis:

Nec Tibi Lydus Lapis esto,

E T

Si bene vivere eligis,

Corpus evita:

ac

In animo totus dege?

Sic illo tam foedo solutus Ergastulo

AA

Imò

Imò compedibus catenâq; tui,
à virtutis via, te arcente
liber eris.

*In animo enim vera Libertas est;
In animo vera felicitas manet;
In animo perfectum bonum consistit;*
Si itaq;

Animi perfectus cultor es :

Omnia habes.

In animo Rex es, In animo invictus,

In animo Dives,

In animo virtutum Sodalis,

In animo vitiorum Triumphator,

In animo gloriolus,

In animo Immortalis,

In animo deniq;

Proximus Deo.

**Quid ergo tibi deest,
quod**

In animo virtutibus Exculto

Non reperias?

Animus

autem

17
autem Colitur

IN

Exercendo Iustitiã, Servando Pictatē,

Calcando Superbiam,

Conservando Modestiam,

In non gaudendo de vanis

non dolendo de adversis :

IN

Tollendo iniurias, Cōdonādo offensas,

Benefaciendo inimicis :

IN

Colendo fidelem amicitiam,

Defenden do veritatem

Suble vando Egenos

Contemnendo Pericula

In videndo PARATUS ad mortem

IN HIS

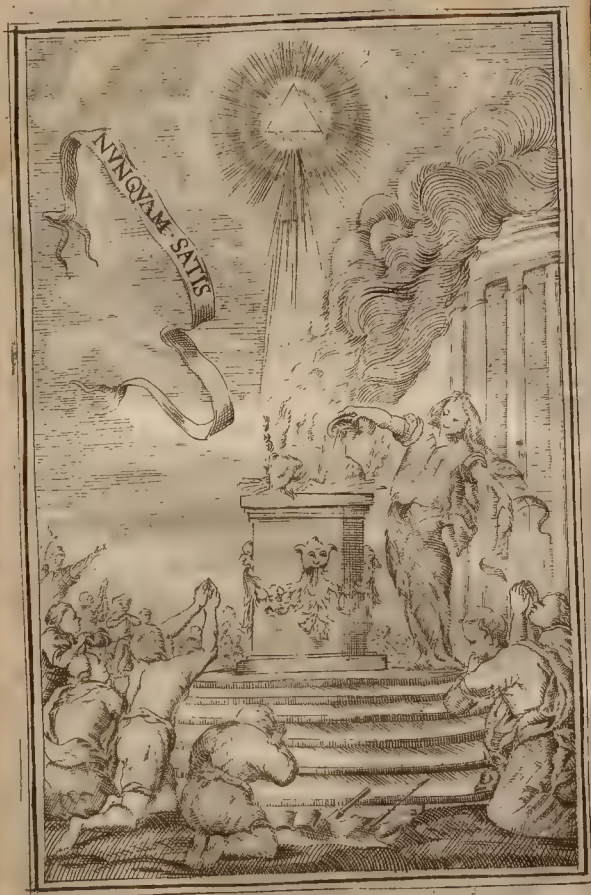
Si te EXERces

Tunc Benè vives.

&

Beatus es.

ADVERBIVM III.

ADVERBIVM III.

A Sive AB.

*Demonstrat, à DEO omnia esse, Pieta-
temq; in DEVM omnium virtutum Principi-
pium vocat, docetq; quantum Deo
debeamus.*

Ab Animo .

Totus, quicunq; pendere cupis,
Depende à Deo.

Animus namq; à Deo est.
imò.

Deus est animus immortalis,
mens sancta, & æterna.

Scrutatrix mentiū cordiūq;
Sapientia.

A quo nihil inscium,
à quo nihil absconditum.

A quo

Animus, ratio, virtus,
Perfectio, lumen, intellectus,
Sum-

Summumq; bonum,
 Tanquam
 à fonte æterno,
 imprincipiabili & intermina-
 bili procedit.

Prima tibi igitur virtus sit,
 DEUM
 recognoscere, adorare, totoq; animo
 venerari.

A DEO enim est,
 Quidquid est,
 Quod
 Vivis, habes, lætaris, doles, consolaris,
 A DEO est.
 imò.

Quod bene agis à Deo est per gratiam.

Quod malè à Deo per pœnam.

Confidera igitur
 ô Mortalis!
 Quantum illi debeas,
 à quo

Totus

Totus es, totum habes, totum expectas.

Vtiq; in mundo multa

Parentibus, Regni, Dño, Benefactorib⁹,

Amicis, debes.

Cur igitur non magis illi,

qui simul

Et Pater, & Rex, & Dñus & Benefactor

imò & Amicus tuus est?

Ita enim

te dilexit, ita adamavit;

ille Sanctus, & imortalis Pater.

ut Sanctificatrices manus suas

Humili flexu

Ad ignobile lutum extenderit,

Teq;

Creato & illuminato,

Formam

Sui in te,

dein

Tui in se.

Translulerit.

Ab

Ab hoc igitur
Totum recognosce;
ab eo

totus depende;

Illi

Totum te animo debe;

Illum

Humili & casto corde adora;

Illum

Toto animo atq; totis viribus reverere

Nihil quoq; facere cogita,

Quod

à DEO non incipias.

Principium enim perficit opus.

Principium autem omnium

DEUS est.

Ergo

Initium à Deo, perfectio est operis.

Nunquam melius ages,

Quàm

Si DEVM adiutorem vocaveris.

Artifex

Artifex Cæli & Terræ

B S T

I M O

Artifex tui, qui agis.

Ille Te,

Movebit in bonis, docebit in dubiis,

Fortificabit in adversis,

Pro te agit in arduis.

A D E O E R G O,

Totum

Pete, Spera, Incipe.

A D E O e n i m

E s t V i r t u s T u a

A D e o f o r t i t u d o, A D e o P e r f e c t i o,

A D e o g r a t i a, A D e o C o n s o l a t i o,

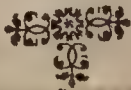
A D e o v i c t o r i a, A D e o G l o r i a.

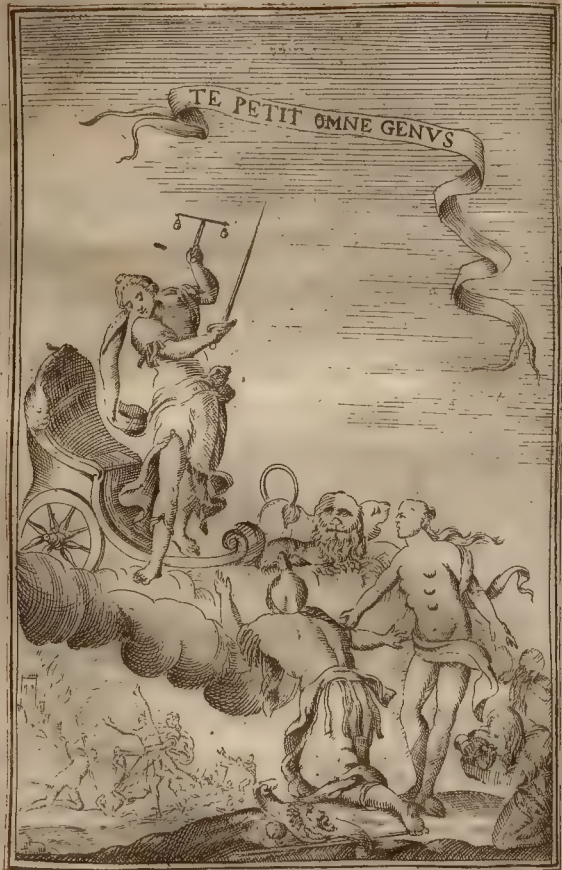
V N D E

q u i c q u i d a g i s

A D E O I N C I P E,

E T B E N E A G E S.

ADVERBIUM IV.

ADVERBIVM IV.

UT.

*Docet equitatem, iusticiamq; in omnibus
servandam; & quod sine ea diuturnum nil
esse possit.*

*Vt domus non cadat fundamento opus est:
Vt mundus nō pereat iustitia & Equitate.*

Hac sublatâ,

Labile est domicilium virtutum.

Vt Ergo

*Virtus, orbisq; perennet,
Hanc tibi imprimis firmare oportet.*

Illa enim est

Scutum præsidiumq; vitæ.

Illa

Templum & Sacrarium virtutum.

Illa deniq;

conservatio & robur,

Omniū rerū, divinarū, Humanarumq;

Vt Deus adoretur.

Iusti.

Iustitia iubet.

VT

Lex Iusq; suum orbi serviat,

Iustitia exigit.

VT

Secura cuiq; vita,

Honor, virtusq; maneat illæsa,

Iustitia defendit.

VT

Innocentia & veritas clara videatur,

Iustitia illustrat.

VT

Sancta virtus

Vitijs potior eligatur,

Iustitia svadet.

Vt deniq;

Felix beataq; vita, à sceleribus aliena,

exerceatur

Iustitia commendat, efficitq;.

Et sic

ad omne

Bonum, Beatum, Perfectum.

Sola

Sola Iustitia

Via, lumen, motivū, dux, comesq; est.
recteq; vocatur

Lampas Divinæ Claritatis,

Per illam enim

Mens æterna,

Scrutatur tenebras humilitatis nostræ,
regitq;, & castigat.

IDEO

Quò quis eam perfectius exercet.

Eò propior DEO est.

Dicitur quoq;

Sol omnium Virtutum:

Eam enim

Sol Iustitiæ, & Veritatis,

velut Solem diei,

Ita virtutibus præposuit:

Vtq; ille stellis, sic hæc virtutibus;

Præluceat.

unde,

Sicut DEVS est Sol inter justos,

Sicut

Sicut Sol est Sol inter Stellæ,
Sic Iustitia est Sol inter Virtutes,
Sic & Tu,

Inter homines

Si Iustus es, Sol es,

Cæteri Tenebræ sunt, umbra sunt,

Perfecta autem IUSTITIA

In hoc vel maximè consistit:

Vt nihil statuas, eligas, jubeas,
nullamq; legem feras,

Quæ sit Deo & virtutibus contraria.

Vt primus sis ad exercenda ea,
quæ in alios statuis.

*Iniquum enim est statuentem propria
lege convinci.*

VT

Virtutem veram

Diligas præmies, compenses,

Vitia, Scelera,

omnesq; Excessus

abomineris,

defendas, castiges.

Vtrumq;

Vtrumq;

non ex affectu, vel passione aliqua,
non ex commodo, vel spe gratiæ,

Sed

Ex puro amore Virtutis, & odio Sceleris

VT

nihil timere iudices,

Nulli parcas ex affectu,

nullum damnes ex odio,

Totum ex probato,

Nihil ex opinato.

VT

Veritatem exhibeas;

Omnemq; falsitatem, & mendacium
abomineris;

ne

Aut innocentia alterius cadat

in condemnationem,

Aut peccatum exaltetur in Gloriam,

Hæc omnia,

VT

B

Per-

Pertecte Iustus sis
 Observare tibi expedit.

JUSTITIA verò
 est Fundamentum virtutum.

imò

VIRTUS MAGISTRA.

Per quam

Ad cæteras exercendas
 Facillimam viam inuenies.

Per Iustitiam

Eris bonus:

Nam neminem lædes, nec opprimes

Eris Pius:

Nam reddes DEO, quod DEI est.

Eris Fortis:

Nam nihil te expugnabit à veritate.

Eris Patiens:

Nam ex affectu non iudicabis.

Eris Temperans:

Nam nihil appetes, quod non sit tibi
 conveniens.

Eris

Eris

Modestus, & Humilis:

Nam judicabis de te quid sis.

Paucis loquar.

V r

Compendium Virtutum voceris.

IUSTVS ESTO.

ADVERBIVM V.

ADVERBIUM V. NON.

*Fortitudinem animi commendat &
ostendit, quàm utilis sit & gloriosa.*

Non vis cadere,
munias te Animo.

Non vis perire,
Arma te mente.

Et ad omnia, quæ cum animo tuo
luctantur,

Inexpugnabilem te redde.

Nullum gloriosius est munimentum

Quàm

mens infracta & inconcussa.

Nō ferro domabilis; Nō auro vincibilis;

Nō ore flexibilis; Nō metu frangibilis.

Ad omnia pariter
animus firmandus est,

Vt à virtutis veritatilq; custodia
non moveatur.

Thesaurus incomparabilis tibi est

B 2

Virtus

Virtus & Veritas.

Oh!

Quanta erunt adversus te monstra,
quæ te petent,
ut te

Ab illa repellant?

Quàm multa terrebunt, ut absterreant
Quàm multa movebunt, ut amoveant

Tu autem

Fortis esto

Virtutemq; & Veritatem

Vnicum vitæ tuæ solatium,
Vnicum miseriæ humanæ decus,
Vnicum Divinitatis pignus,
Ita animo defende:

VT

Non bonis, Non adversis,
Non auro, non ferro,
Non voluptatibus, Non tormentis,
Non pretio, Non metu,
ab illa movearis.
adeò

Vi

Vt etiamſi

Fulmina in te petant,
Maria aduerſus te inſurgant,
terra contra te pugnet,

Flammæ diram tibi mortem minentur.

Tu tamen,

Fortis, & firmus,
Conſtans, & immutabilis,
Tanquam Petra immobilis

In

Colenda tuendaq;
Virtute & Veritate
perſiſtas.

Petent te homines?
non abeas.

Quærent te munera?
non cures.

Oppriment te inuidiæ?
non metuas.

Affligent te mala?
non cedas.

B ;

Per.

Persequentur te homines?
non moveâre.

Cruciabunt te tormenta?
non vacilla.

*Virtus namq; & Veritas
in manu Dei sunt.*

*Nec quisquam perire potest, quia ea verè
fideliterq; custodit.*

Quia manus Dei est cum eo.

Collabi autem non potest,

Quia à Deo
regitur.

Vide ergo

Quàm securum te reddere potest
animi tui fortitudo.

Quàm fortem & infractum
Solidæ mentis robur.

Quèm audacem omniumq; malorum

Contemptorem,

Animus ipse tuus;

Si verè animus est simplex & purus
omnibusq; passionibus Corporeis

Solu-

Solutus & Liber.

Hic

Si talis est,
Tuq; in illo versaris,

Fortis esto,

Nihil metue :

Nam

Animi incola es.

Cui non quidpiam nocere
potest.

non illum mors extingvit,

non vulnus afficit,

non invidia verberat,

non flamma adurit,

non Passio torquet,

non persecutio alterat,

*Immortalis enim est, nulloq; corporeo malo
corruptibilis :*

Quem tibi nemo auferre potest,

Quia æternus est.

In hoc ergo
confide,

Fortemq; & infractum te præbe,
vt nihil te abstrahat

à Virtute.

inqua

Omnis vis fortitudoq; inest.

Non ne æstimabilis est Clypeus,
quem missile tellus non penetrat?
Non ne laudabile est propugnaculum,
quod tormentilis globus non sternit!

Non ne deniq; gloriosa est Civitas,
Quam hostilis manus non expugnat!

Oh!

Quantò gloriosior est
animus,

Virtutis veritatisq; præsidio
circumseptus!

Fortis & invincibilis,

Quem

Non illecebræ expugnant,

Non

non metus prosternunt,
 non adversa penetrant
 non pretia possident.

Fortalitium Virtutum

est,

Arx Gloriæ, & Perfectionis,

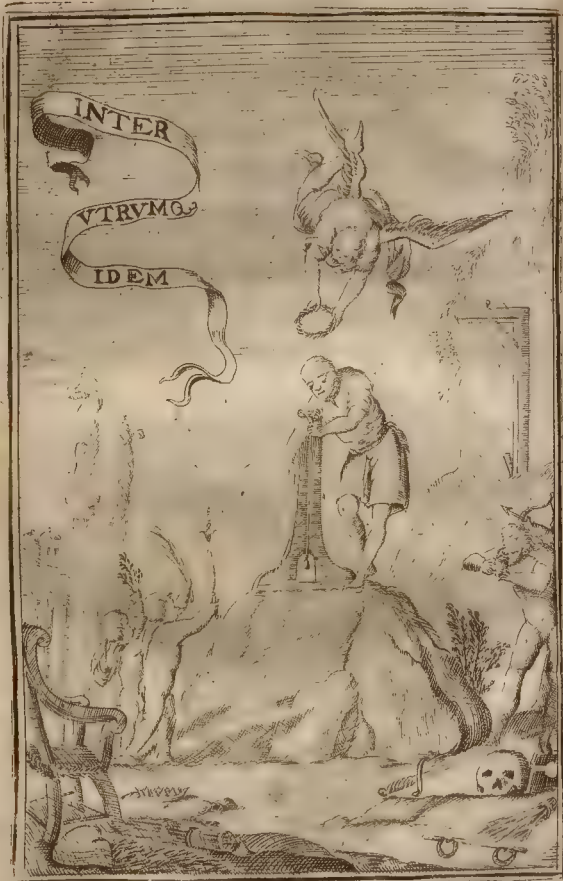
Tabernaculū divinæ virtutis,

Totiusq; gratiæ & Summi Boni

Fulcrum & Firmamentum

FORTITUDO.

ADVERBIUM VI.

ADVERBIVM VI.

SED.

*Æquanimitas quid sit qualisq; esse de-
bet docet, & qualiter passionēs animi
tollerandæ.*

Sed quid dices,

Sic te

Continuus adversorum ordo
Furens fortuna, inimica Paupertas,
Grauis infirmitas, humanum odium
Inevitabilis calamitas
Certaq; mortis vexabit formido?

Fortasse

Planges, mæst⁹ eris, lacrymas absterges,
Suspirabis gemendo, solatium pètes,
Deplorabis effuso luctu
miseræ sortis immanem conditionem.

Nequaquam, absit.

vt ea doleas quæ curare non debes.

Cave,

Ne

Ne ob ea merearis, quæ contemni
merentur,

Vide

Vt pro iis non desperes,
In quibus spes tam fragilis est,
tam caduca,

Sed

Quomodo non dolebis,
Si omnia temporanea bona,
Omniaq; vitæ tuæ solatia,
Te derelinquent

Petent vitam inimici,
Falsi testes insurgent,
Iniqui Iudices damnabunt,
Rapietur tibi honor,
Facultates, opes, Pecuniam,
hostis, casus, fur,
auferet,

Domum ignis consumet,
Parentes, coniux, Liberi, Amici,
morientur tibi, imò inimici evadent
Prodent, deserent, oppriment.

male

male de te loquentur homines,
odia te petent.

Omne deniq; malorum genus,
Vt solùm affligare
tibi minabitur;

Quid ages? Quid facies?

Ergo

Tot malis pressus vexatusq;
Adhuc animum cruciabis?

Animum dicam,
Liberum, & Innocentem,
Qui tibi horum reus non est?

Sumes vindictam de eo,
cùm ab alijs læsus sis?

Opprimes consolatorem tuum?
Custodem tuum feries?

medicinam tuam in venenum
transformabis?

Nequaquam

Lætare ô mortalis in exercitio tui,
imò

æmu-

æmulare cum malis,

Non muta animum,

Idem esto,

Iniquum enim est

ut sævienti fortunæ

Inimicæ tuæ, Belluæ tuæ,

Devoratrici honoris, Bonorumq; tuorū

Cū omnia tibi absumpserit,

adhuc illi animum abiicias.

Nil ergo timeas,

Nil doleas.

Cū æquanimem te esse deceat,

ac in omni Fortuna

Pari animo moderari,

Ea enim omnia

Quæ tam sollicitè amas,

& ob quæ perdita tantū affligeris,

nihili sunt

multò nobiliora maioraq; tibi restant

quæ eripi non possunt.

Petitū vita tua?

Sed

animus

Animus adest immortalis.

Qui nec mori potest, nec perire
Obscurant te contumeliis falsi testes?

Sed

Veritas est clarior Sole :
quam Superū lumē cognoscit & videt.
Damnant te Iudices iniqui?

Sed

habes ÆTERNVM,
qui te aliter iudicat.
Rapitur tibi honor?

Sed

non perit

Quid interest?

An in manu tua sit, vel alterius
Semper tuus est, ubicunq; est.

Pereunt tibi opes,
defunt Facultates?

Sed

adsunt maiores divitiæ,
Virtus, ars, ingenium.
Prudentia, boniq; mores.

Qui

Qui certiores sunt acquirendarū illarū
modi.

Moriuntur tibi

Parentes, Coniunx, Liberi, Amici?

Sed quid?

Si eò abeunt quò & tu abibis.

Moritur quidem Parens?

Sed

manet tecum supremus omnium Pater

Æternus & immortalis.

Moritur Vxor?

Sed

Vivit virtus *melior vita sociâ*

quam omnes aliæ mortales.

Moriuntur Liberi?

Sed restant

Bona piâq; Opera

nobiliores animi tui Partes:

Quia æterni sunt, & tecum mansuri,

Malè de te loquuntur homines?

Sed

Tu tacendo peiùs de illis.

Si

Si rectè agendo mendaces illos
ostendis.

Habes ergo omnia,

Quæ tibi æquam in adversis mentem
suadare possunt.

Æquanimis autem es

Cùm omnia, quæ amas, propter virtutē
contemnis.

Nullaq; te cruciant
nisi

Quæ virtuti sunt inimica.

Ea verò

Quæ vana sunt ac per se peritura
Sponte melius libensq;

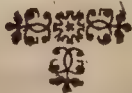
Proijce.

NAM

Omnia tibi omnes auferre possunt

Sed

Virtutem nemo.

ADVERBIVM VII!

ADVERBIVM VII.

CUM.

*Temperantiam suadet, qualiterq; in de-
siderijs & passionibus regere se homo de-
beat, docet.*

Cùm aliis imperare cupias,
cave!

Ne primus sis, qui tibi obedias.
Cùm aliis subesse nolis,

stude!

Vt tibi totus sub sis.

Cùm alios domare præsumis,
cura!

Vt prius tibi Froena imponas.

Cùm pugnare desideras,

constringe te prius!

vt tecum pugnes.

Cùm deniq; victor esse ambias,

Enitere!

Vt prius, De Te, triumphes.

Nullum

*Nullum fortius est, quàm quod secum fit
Pralium.*

*Nulla gloriosior,
Quàm de se ipso Victoria.*

Vide,

*Cum quanto studio inimicòs quæris,
Vt de iis vlcilcaris.*

*Cum quanto labore acies componis,
firmas; ordinas,*

Vt inimicum confundas.

*Cum quanto sumptu arma conquiris,
ut infenso hosti*

Robustum pectus opponas.

Sed ad quid hæc?

aut

*Cui bono, tot armamentaria Vanitatis,
tot gladij inanes!*

aut

Tot vanis ictibus gravidi Clypei

Si

*Inimicum dum extra debellas,
Intus latet gravior,*

&c.

& non vides !

Fortis Cyclops es, intus Pygmæus.
In campo præliaris, & domi
hostem habes :

Quem oppugnare non audes.

Opprimunt te graves ,

Imò infensissimi inimici ;

Præceps ira, mordax odium

Pungens amor, venenata Invidia ;

quibus tu

Distractus, ac Dilaceratus,

& quasi in Te divisus,

Non priùs tecum bellum incipis,

Quàm cedis :

Ipse tu à te ipso victus,

Spolium tui,

imò

Captiv⁹, & infame mancipiū,

in triumpho duceris .

Oh!

*Turpe et indecorum bellum,
non pugnare et vinci!*
Quomodo alios, qui tui non sunt,
Tuis legibus subdere præsumis;
Si tu ipse,
Qui tui iuris esse deberes,
tui non es?

Cogita ergo.

Quod Bellum eligendum tibi sit
& quæ victoria quærenda?
Tecum tibi res agitur, non cum quopiam;
*Nullus aduersior hostis restat,
Quam tu tibi.*

Tecum imprimis præliandum tibi est,
Victoriam cura.

Affectus tuos,
Qui te cruciant, qui te ligant;
In te vince.

Animum tuum arma,
Vt illum

Nullæ

Nullæ internæ penetrent passiones:
 Virtutes in acie constitute,
 Ut contra illas pugnent:
 Et sic gloriosior quàm mille hostium
 Victor eris.

Cum ira te vexat,
 Voca prudentiam, & vinces illà
 furorem.

Cùm odium te persequitur,
 Vtere charitatem;
 Ne flectes illà crudelem animum:
 Cùm deniq; Invidia te adurit,
 Adhibe Generositatem;
 & crede alios ijs gaudere bonis,
 Quæ tu prius contempsisti.

Sicq; iam
 Domitâ irâ, Victo odio,
 Frænato amore, Conculcatâ invidiâ
 Tecum

Pacem stabilito.
 Projice laurum, sume olivam:

illaq; vera tranquillitate
lætare,

Quæ cum vitijs & affectibus
Nullo lätatur consortio.

Tunc primum
Victoris eris;

Tunc
Dominus tui;

Tunc
Pacificus animi, mentisq;
Possessor :

Cum
Positis de te Trophæis,
Invictus tibi & integer
videberis.

Tum demum
Restitutor tui ipse
vocaberis:

imò

R E X,

Trium-

Triumphator Gloriosus,
Veræq; Pacis.
& Foelicitatis
Civis & Incola.

ADVERBIVM VIII.

ADVERBIVM VIII.

INTER.

Prudentia quid sit, & in quo consistat, docet.

Inter Humana

versanti tibi,

Mortali, Peregrino,

Cœca & anceps proponitur via,

Misero Viatori, terreno

Hospiti,

Dubio & inexperto, infoelici,

& cœco.

Tam obscurum & fallax,

quis monstrabit iter?

Inter plana & ardua eundem tibi erit,

Quis Iponsor?

Quodd

Inter tot infinitas dispersasq; semitas

Perges securus,

aut ignarus non errabis,

Inter

Inter tenebras,
 Obscurumq; vitæ chaos,
 Pergendum tibi erit.
 Inter spinas, & aculeos,
 Inter Saxa, & ignes,
 Inter abrupta, & aspera,
 Inter cœca, & præcipitia,
 Inter infinitas animi tui insidias,
 Periculose transeundum.
 Opponitur tibi aspera,
 Quæ te à gloriæ virtutisq; via acerbunt,
 Adumbrabunt nemora invidiæ,
 Umbrosiq; perversi consilij frutices,
 Qui tibi virtutis semitas intercludent.
 Invitabunt Blanda Voluptatibus prata,
 Quæ ad mare vitiorû facilem & amœ-
 nam viam ostendent.
 Alicient Crystallinæ vanitatis glacies,
 Quæ plani, sed lubrici decursus,
 Speciem præferent;
 Avocabunt excelsi ambitionis montes,
 Fulmini & Casui Sacri,

Qui

Qui

Exponent, Corruent, & conquassabunt

In quolibet verò

Tam dubij, & periculosi itineris

passu,

Multa occurrent, quæ placebunt,

Plura, quæ absterrebunt,

infinita,

quæ Præcipitabunt.

Sed Oh! quàm Pauca & vix ulla,

quæ verum certumq; ad gloriosam vir-
tutem iter docebunt, & monstrabunt!

Inter hæc igitur

Tam cæca, & dubia, tam fallacia, &

lubrica, tam incerta, & abscondita,

ne ignarus erres,

aut

Inexpertus pereas,

Pro lumine tibi sit

PRUDENTIA:

illa verò

beata

beata, puraq;
ab omni fallacitatis & deceptionis furo
soluta, & purgata.

Illa sola,
Virtutum ministra.
Lydus lapis, boni & mali,
Princeps & Magistra vitæ
Humanæ.

Sine qua,
tanquam sine lumine,
nec possumus quidpiam cognoscere,
nec quidpiam eligere,
nec quidpiam discernere,
nec quidpiam resolvere,
nec quidpiam cavere.

Hæc tibi inter omnia
Dux, comes, custos præsidiumq; erit
imò

Angelica & tutelarior virtus
quæ tibi in tam fallaci ac dubio
viæ vitæq; cursu,

veram

veram, & infallibilem

Virtutis gloriæq;

Semitam, & normam, ostendet.

Illa verò

Certa & pura Prudentia est,

Quæ versatur, vt dictum est.

Inter

Cognoscendum, eligendum,
discernendum, resolvendum,
& cavendum.

Imprimis ergo

Cognoscenda est,

Propria conditio, Latens defectus,
occasio exercendæ virtutis, cuiusq;
rei tempus.

Exemplum præteriti

Possibilitas præsentis, necessitas futuri,

Aliena Veritas, & sua fragilitas.

Eligenda est,

Virtus ante omnia,
utile post omnia,

Gratia

Gratia sine interesse,

amicitia sine fūco,

Honor sine vanitate,

fortuna sine periculo.

Dilcernendum est,

Inter Virtutem & vitium,

Veritatem & mendacium,

Vanitatem & gloriam,

Amicitiam & adulationem,

Iniuriam & negligentiam,

Malitiam & impotentiam,

Beneficium & necessitatem,

Relolvendum est,

Id quod est rectum, quod est iustum,

Quod est laudabile,

Quod est à bonis visitatum,

Quod est diu relictum,

Quod rectior svadet,

Quod opinio non decept,

Quod pertinacia per vim non expellit,

Quod tempus permittit, quod potest

fieri, & quod aliter fieri non potest.

Cavendum deniq; est;

Ab occasione ad vitium, à judicio
temerario,

Ab affectibus intemperatis,

Ab homine mēdaci, ab omni simulato,

A proprii oris Laude,

A commercio perversorum,

Ab ambitione non secura,

ab otio inani, à petitione importuna,

à mediis violentis, à suspitione temera-
ria, & à nimia fortuna,

In his ergo.

Potissimùm consistit, vera & nō fucata

P R U D E N T I A.

Quæ docet, uno verbo,

Eligere iter bonum & malū,

Cognoscere inter se & alios,

Discernere inter vera

& fucata,

Resolvere inter tuta

& periculosa, Caver

Cavere inter insidias
& fortunas.

Quæ omnia
Propter cognoscendam, eligendam,
discernendam, resolvendam,

Virtutem,
Cavendumq; vitium,
forti animo exerceatur
eo modo;
ut quidquid à nobis
agitur,

Prudentia vocetur.
Hæc enim sola,
Lux est animi,
Clavis Virtutum,
Pons securus super vitia,
Magistra & moderatrix vitæ
humanæ.

Vt
Sicut inter vitia

Cœca

Cæca temeritas est quædam
Tenebrosa Abyssus,
Ita

Inter Virtutes
Praclarum et incomparabile lumen,
est

P R U D E N T I A.

ADVERBIVM IX.

ADVERBIVM IX.

S I.

Commendat clementiam, iram & vindictam commendat.

Si scires,

Quàm inhumanum sit irasci,
nec sentire, nec faceres

Iniurias.

Si videres,

Quàm immane sit vlcisci,
nec redderes nec reciperes

Vindictas.

Si cognosceres,

quàm indignum sit damnare,
nec iuberes, nec timeres

mori.

At verò,

Si crederes,

Quàm pium Humanumq; sit,
non commoveri iniuriis,

& haberes, & donares
quietem.

Si perspiceres,

Quàm magnanimum sit parcere,
& faceres, & acciperes
gratias.

Si consideres

Quàm gloriosum sit salvare,
& aliis dares, & tibi augeres
vitam.

*Nihil magis infelix servileq;
Quàm orta ex passione se veritas.*

*Nihil aque felicius Regiumq;
quàm fundata in ratione Clementia.*

Regina hæc,
illa serva est.

Lumen hæc,
illa cœcitas.

Gratiarum hæc,
hæc furiarum

Filia.

Hæc

Hæc divinæ bonitatis,
 illa infernalis malitiæ
 Speculum, & Imago.

Si ira adest,

Quies cedit, furor sequitur.

Si clementia accedit,

Pax florescit, concordia colligitur.

Si vindicta struitur,

Offensa crescit, odium acceditur.

Si venia superat,

Amor candescit, ira extinguatur.

Si supplicium paratur

Inimicus gaudet, proximus moritur.

Si clementia absolvit,

Hostis perit, amicus nascitur.

Vide Ergò,

quàm foede & ignominiosæ sunt tres.

Ira, Vindicta, Supplicium.

& è contra

quàm pulchræ & gloriosæ Virtutes,

Beni-

Benignitas, Venia,
Clementia.

Sed tu,

qui longè ab illis distas,
amaraq; irâ, exacerbatum pectus
tali virtutum dulcore non demulces

nihil differs

à feris brutilq; :

nisi quod illis peius,

quia deliberatius, noces.

imò

Sæpè tibi magis, quàm alijs

candet immane Cor,

Scintillant flammei Oculi,

nunc pallent nunc rubent graviora

veneno Genæ,

Pungit os, Ferit manus;

misera belluinæ iræ instru-

menta,

ad arbitrium impetus fatigantur.

totumq;

totumq; infelix corpus
voluntariâ flammâ consumitur.

Hæcine est victoria,
Quam de adversario tuo obtinere
præsumis?

Hæc ne consolatio,
Quam in recompensam iniuriæ tibi
factæ proponis?

O miserum & infelix
Solatium!

Nondum felicem te arbitraris,
si prius de offensore non vlciscaris?
Non putas potentem te esse

Si inferiori non sis gravis?
non credis te posse fieri victorem;

si prius de alio non lumas poenas?

si non sanguinem spargas?

si cruore non foederis?

Si strictum gladium crudeli manu
non evagines?

D

O

Quàm graviter falleris!
 quàm iniuste gloriaris!
 quàm indignè triumphas!
 Si in ijs laudem gloriamq; tuam statuis
 quæ immanes belluæ venenatiq;
 Scorpiones, imò viles
 muscæ & minuti
 pullices.

Exequuntur!

In eo verò, quod summo
 conveniens est Deo,

Ignominiam tuam arbitraris!

An nescis

Deum per beneficia cognosci?

Vnde & tu

Si Deum imitari
 dignum ducis,

Inimicis condona:

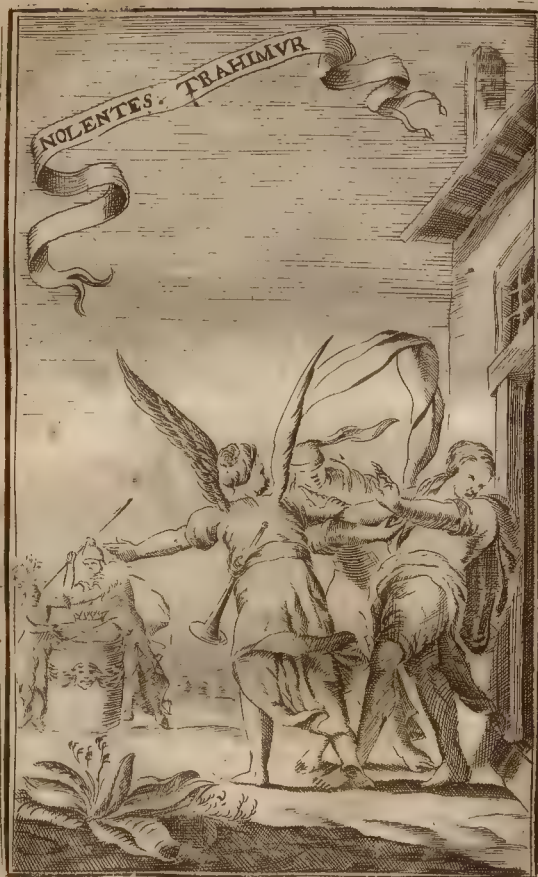
imò

Beneficijs vince.

Nun-

Nunquam gratior DEO es,
Quam
SI PARCIS.

ADVERBIVM X.

ADVERBIVM X.

DE

*Modestiam extollit, Superbiam deo
primit, & vituperat.*

De honore hîc agitur:

Qui tibi, vt opinor, tam pretiosus est.

De quo

Suffulto gaudes, perduto doles,
acqvisito gloriaris.

De quo

tanta à te spargis, ab amicis prætendis,
abinimicis exigis.

De quo deniq;

tam multa speras, plura narras,
plurima fabularis.

De hoc dico, hîc igitur,
tam caro, tam sollicito, tam pretioso.

Zelosa est materia;

De qua

tantum tibi interest.

D 3

Vis

Vis ne scire quid sit?

dicam.

Ecce honor tibi moritur, & taces.

Sed quid dico?

imò

Propterea expirat, quia nimium
loqueris.

tuo à te veneno decedit,

tu ipse arbiter illius es.

tu dominus, tu quoq; homicida.

Arbiter,

quando in illo moderaris.

Dominus,

quando ille tui, non tu illius servus es.

Homicida,

quando superbia tua occiditur.

Cognosce ergo.

quâ morte honor tuus moriatur.

quâq; vitâ perennare debeat.

disce.

Superbia

mors

mors est honoris.
 Conservatio & remedium,
 est

Modestia,

ILLA extollit, vt præcipitet;
 HÆC humiliat, vt exaltet.
 ILLA loquitur, vt confundatur;
 HÆC silet, vt commendetur.
 ILLA ostentat, vt contemnatur;
 HÆC latet, vt perquiratur.

Superbia

Est vitium tumens, Filia stultitiæ,
 Mater Infamiæ.

Modestia

Est Virtus decora, Filia Pru-
 dentiæ, Mater Honoris.

Superbia

est umbra nullitati, Cyphra vanitatis,
 mons præcipitij, Abyssus perditionis.

Modestia

D4

est

est Lumen perfectionis,
 Numerus gloriæ,
 Vallis securitatis,
 Porta salvationis,
 Elige ergo.

Vbi tutius Honor tuus degas,
 & conclude,

Quod domicilium illi constitues,
 Falleris, crede mihi,

Si

Superbiam nominis tui præsidium
 arbitraris.

Hostis est, qui te famâ spoliât.

Fur est, qui tibi nomen aufert,

Tumulus qui tuam laudem sepelit.

Laus vero dupliciter oritur

vel

de re, vel de ore,

Si de re?

En plus acta loquuntur,

Si de ore?

En

En tot oriū documenta, quot hominū,

Satis est,

tu age, non loquere.

Vbi Virtus, ibi Gloria;

Quicquid de te, provenit à te,
non habet fidem.

Nemo mendacior de quopiam est,
quàm *Superbus de se.*

Vtiq;

Nihil donare tibi ipsi potes.

Oportet ut ab alijs habeas, quod donum,
voces.

Pulcherrimum autem munus
ac pretiosissimum tibi est, Honor,

Ergo illum

Non à te, sed ab alijs

Expecta.

Tace ergo, ac disce:

Alios, non te honora.

&

Cum minimum de te crediderū

MAXIMVS ERIS.

ADVERBIVM XI.

ADVERBIVM XI.

PROPTER

Liberalitatem laudat, beneficium distin-
guit, ingratitudinem damnat.

Propter Egenos,

non

Propter ingratos,

Liberalitatis nomen habet.

Nobilissima Virtus.

Generosi animi, consors pul-
 cherrima,

Hortus Publici solatij,
 Speculumq; cœlesti munifi-
 centiâ fulgens, & radios
 gratiarum

In inferiora reperiens.

libera VIRTUS,

liberisq; animis Dignas
 & ex eo liberalitas dicta,

Quia

Quia

Non coacta, nec servilis,
nec interessata, nec attrita.

Sed

ex se dependens, & libera,

Libere alit, quos vult,
fovet, nutrit, & foelicitat.

Humanamq; fortunam

Plenam virtutis beneficentiam secundat,
Nil eam dignius animus noster habet;
quo in subiecta sibi utatur.

Vere aurea est Virtus,

Foelicitatis communis
gemma incomparabilis,

Thesaurusq; beneficus

Virtuti sacer,

Orbi foelix, Coelo gratus.

Recipienti memorabilis,

Dispensanti gloriosus.

Quisquis ergo es

quem

quem suprema Voluntas
Propter opulentioris fortunæ abun-
dantiam
inexercitium Liberalitatis elegit.

Scito

Thesaurarium te esse coeli,
& in ijs,

Quibus gaudes divitiis,
Alios tecum partem habere.

Alios autem dico,
non omnes:

Quia tantum liberalitate dignos,
Cælestiumq; gratiarum communica-
tionem nullo abusu excipientes.

Opes divitiarumq; , quas habes,

Virtuti

Sacræ esse debent.

Vnde

non nisi ex virtute.

aut propter virtutem,
distribuendæ.

Nec

*Nec gemma ante porcos, nec beneficia
ante indignos projicienda,
iis tantum, quos inimica virtuti egestas,
gravi necessitate oppressos premit,
& afficit.*

*Effusè subveniendum est
miseris, egenis.
Inter virtutem & fortunam calamitosè
luctantibus,
gratis, generosis, modestis:*

*Quos
aut fortuna spoliavit,
aut invidia conculcavit,
aut saltem debilis nascendi fors,
ab innata pauperie non vindicavit.
Non vero iis;*

*quos
insatiabilis Avaritia
vitioso opum anhelitu infectos,
turpiter serviliterq; ligat, & incatenat.
indignè non sunt efficiendæ opes:
superbis irreplebilibus.*

Inter

inter miseriam & malignitatem
degentibus,
ingratis, seruilibus, inhumanis.

Quos,
aut impotentia à vitio retinuit,
aut scelas altius enexit,
aut sufficiens nascendi facultas
vitiis non virtuti
commendauit.

HIS OMNIBVS
Liberalitas non valet.
Pestes sunt, & venena,
Sterquilinia, & immundæ fæces;
Quibus ad Thesaurum Libertatis,
Soli virtuti Sacratum,
nullus pateat accessus.

Vides,

ut

SOL

aureum Coeli Sydus,
thesaurus lucis,

benef

beneficus orbis Planeta
& communis viventium Benefactor

Cuncta

Liberali foecundoq; luminis tui radio,
fovet, & illuminat,

Et tamen

Non penetrat ingratas terræ latebras,
Nec illuminat voraces ventorum indi-
gnaq; cœlo cavernas,

*Non clarescant beneficiis:
qui illa ingratitude adumbrant.*

Disce igitur,

Quem assignes liberalitati gradum,
Tam pretiosa Virtus,
Non nisi propter dignos locum habet

Quam

Vt & tu digne exercere
memineris,

Cornucopias divitiarum tuarum
In publicum effusas,

Pro

Pro symbolo tibi depinge.

adde lemma

NECESSITATE

&

VIRTUTE.

ADVERBIVM XII.

ADVERBIVM XII.

SEMPER.

Quid sit constantia ostendit, & quomodo
à pertinacia differat.

Semper placeat bonum, quod semel placuit

Semper displiceat malum, quod semel
displicuit.

Semper laudet os, quod laudandum semel
laudavit.

Semper damnet lingua, quod damnan-
dum semel condemnavit.

Semper perficiat animus, quod operandum
semel proposuit.

Semper respuat mens, quod fugiendum
semel deseruit.

Virile est

Idem semper velle, idemq; nolle:

& quod Virtuti socium est, pro leuitate
non mutare

Fulcrum Roburq; Virtus est

CON.

CONSTANTIA.

Excelsa moles est Virtus,
Corruet non suffulta.

*Persistere oportet ut virtus sit perfecta.
Nunquam gloriosior crescit, quam dum
perficitur.*

*Nunquam citius perit, quam cum
deseritur.*

Inter

Hominem & actionem,
Virtus vertitur.

*Homo perficit opus, hominem virtus,
Virtutem Constantia.*

Sed

quot quantiꝑ; sunt illi,
Quos aura movet, ventus agitat,
Fatuusꝑ; levissimæ fortunæ ignis
Huc & illuc
propellit!

O!

Quanti viles & infœlices.

Cha.

Chamaleontes aureæ,

Arundines infirmæ,

Rotæ ventosæ, mobiliaq; perpetua
Vanitatis!

Quos

Semper

inconstantes

aut Favor popularis immutat,

aut assentrix opinio hebetat,

aut volubilis Fortuna circumvolvit,

aut variabilis pro affectu voluntas,

perpetuò movet,

agitatq;

Ipsi sunt Ludibria sibi;

Fumi, Plumæ, umbræ volatiles, alæ

proiectiles, pro arbitrio levissimæ vo-

luntatis fortunæ, non integri,

sed semihomines,

Miseri, viles, indigniq; nomine

virorum.

Tam turpia

dedecoraq; VIR O vocabula,

Inconstans mereare,

Constantiam

in nominis gloriæq; tuæ basim

Tibi propone.

Illam verò simplicem,

Nec ullo pertinaciæ errore adumbrat

Constantiam.

Virtutis Fulcrum,

non vitii,

Semper

Firmam, stabilem, perpetuam, immu-

tabilem, virilisq; & digni virtute

animi

robur, & gloriam.

Cuius

ut perfectus gloriosusq; cultor evad

Dilce

idem SEMPER esse.

*Nihil enim turpius est viro, quam in
horas mutari.*

Con.

Constantiam vero.

Semper his, maxime in his:

Debeto.

DEO	{	in Fide & amore,
PROXIMO		in prosperis & adversis,
VERBO		in dictis & promissis,
TIBI		in operibus & volūate,

In his ergo.

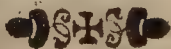
Constantiam

tuam

Proba. Serva. Exerce.

Vno verbo,

Vt Perfectus vir voceris;
Nihil unquam malum perti-
naciter defende;
Omne semper bonum Con-
stanter tueare.

ADVERBIVM XIII.

ADVERBIVM XIII.

ADHVC.

*Patientiam malorum remedium esse, vir-
tutumq; non postremam ostendit.*

Adhuc

Tibi restat

P A T I E N T I A .

Egregia virtutum tuarum

Epilogus,

Soror animi invincibilis,

Filia Fortitudinis,

&

Constantioris gloriæ, Fortunæq; tuæ.

Mater certissima

H A N C

In complementum Perfectionis tuæ

tibi addeisce.

Disce Pati

*Et temnere ad-versa virtus est.**& tolerare.*

E

Hæc

Hæc sola est;
 Quam Æternum Numen
 Pro Sigillo gloriæ & perfectionis Cœ-
 læstis sibi proposuit :

Quasi
 Demptum quidpiam virtuti suæ ratus,
 nisi Pateretur.

Divina Virtus est :

Quia
 nimium hominibus ardua,
 eòq; coelestis gratiæ plenior;
 Quò humanæ imbecillitati ad exe-
 quendum
 difficilior.

idcirco
*Nihil utilius homini est
 quàm Patientia.*

Quia
 Nihil sæpius
 Quàm afflictio & angustia.
 Nonnè vides,

Quàm

Quàm dura malorum catena

Crudelissime te stringit ?

Graues tibi sunt compedes

Fortunæ ?

Adhuc

Graviores erunt,

Si Patientia non alleviat,

Immanes sentis Humani odij flammæ ?

Adhuc

Immaniores senties

Si illas Patientiâ non extinguēs.

Crudeles tibi videntur persecutiones

Insensurum ?

Adhuc

Crudeliores apparebunt,

Si illas Patientiâ non repelles.

E2

OMNIA

OMNIA HÆC
 Fortitudinem tuam probant.
 Afficiunt, ut explorent.
 Explorant an imprimunt?
 Tangunt, an movebunt?
 Pullant, an penetrabunt?
 Percutiunt, an prosternunt?

Tu verò
 murus esto.

Nec probanti mollescas,
 Nec tangenti moveare,
 Nec pulsanti cedas,
 Nec percutienti succumbas.
 Quæ vim non imprimunt in te,
 resiliunt à te.

Cedent Adversa.

&

Faventiori Fortunæ domicilium
 relinquent.

Tranquillior redibit
 Post Patientiam Fortuna.

Ac

Quod iniuria evertere non potuit,
Fœlicitas perficiet.

Patere ergo

Nec adversis responde.

Indignum enim est ut cum Fortuna
vociferes;

Qui cum virtute loqui elegisti,

Illi, Silentium,

Huic, Exercitium,

Debeto.

Ut

Illam contemnas.

Patientiam elige,

Ut

Illam non sentias,

Huic consentias.

Ut

Illam superes,

Huic obtemperes.

E;

Sicq;

Sicq; inter Virtutes
 Patientiâ Coronatus
 Victor & Triumphator Malorum,

VIRTUTES,

Fœlix perficies.

THESAVRUM q;
 Perfectionis & Gloriæ

Hâc vltimâ Virtute

CLAUDES.

Quæ est

Scala Gloriæ,

Clypeus Adversitatis,

Clades Inimicorum,

Victoria malorum,

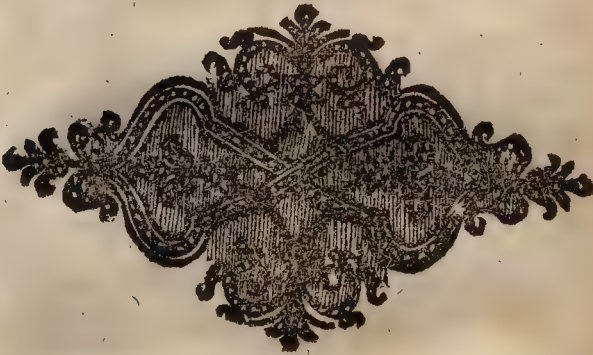
Et

Quod Pulcherrimum

Adhuc restat

Sigil.

Sigillum Virtutum & Perfectionis Humanæ,
EST
PATIENTIA.

ADVERBIVM XIV.

ADVERBIVM XIV.

EX

*Fortunam cum virtute comparat, eiusq;
fallaciam ostendit, docetq; quàm parùm
illi fidere debeamus.*

EX

Templo Virtutum
Ad Fortunæ Palatium
Accedamus.

Ex arduo & spinoso domicilio,
ad facilem deliciosumq; Theatrum.
Gratum oculis, amænum cordi,
Patens accessui.

Amplum, & Maiestuosum,
Auro gemmisq; fulgidum
Sublimi Throno decorum,
Pretiosis opibus circumdatum,
Coronis, Sceptris purpurisq; stratum,
Ad cuius allicit aditum,
Speciosum Lemma:

SEM-

S E M P E R

&

O M N I B V S

Ad cuius inuitat accessum,

aurea S P E S

Floridâ suffulta Anchorâ.

Ad cuius stimulat ingressum,

Aurea opum & ambitiosa honorum
cupido.

Quid agendum?

Aditus patet, Regia vocat,

Opes invitant, Spes arridet,

Thronus placet, cupido trahit.

Intrandum ne? an expectandum?

Tam facilem ad amplam viam

Quis impediet?

Tam apertum liberumq; ostium

Quis occludet?

Tam proficuum & honorabilem
ingressum

Quis dissuadebit?

Pru-

Prudentia:
 Speculum Virtutis
 Quod manu gerit, tibi opponet.

In quo
 Puris nec infascinatīs oculis:
 Longè diversa ab his, quæ vidisti,
 discernes.

Conspicies
 Opacam & Horridam molem,
 Magis angusto carceri
 Quàm angusto Palatio
 comparandam.

In qua
 Obcæcata insanæ Plebis caterva,
 Plena ambitiosæ Cupidinis impetu
 rabiosa,

Vorat sordes pro opibus.
 Scandit glacies pro Throno,
 Rapit spinas pro Sceptris,
 Legit compedes pro Coronis.
 & dum

His

His tam falsis & deceptorij solatijs
gaudens

Immanem Benefactricem suam,
Sagam, & incantatricem,
Nullius Dominam, omnium
Tyrannam,

Servam, non Reginam,
Belluam, non Foeminam,
Furiam, non Gratiam,
Servili genu adorat.

Illa irridens calcat miseros
servientes,

Sordibusq; , non opibus,
Spinis, non Sceptris,
Compedibus, non Coronis,
onustos,

Cruciat & perimit.

Hunc proijcit de Throno,
Illum Sceptro verberat,
Hunc Spinâ coronat,
Illum opibus suffocat.

Hunc

Hunc invidiæ ungue dilacerat,
Illum aureâ strangulat catenâ.

Hæccine est

Fortunarum Maiestas?

Hæcne foeliciū voluptas?

Scandunt Thronos, ut jaceant;
Strigunt Sceptra, ut gemant;
Induunt purpuras, ut deponant;
Sumunt coronas, ut pereant;
Portant opes, ut succumbant.

O misera solatia!

O fallaces Spes!

O vilem brevemq; Fortunam!

Vix trahit, & tradit!

Vix afficit, & deficit!

Vix proficit, & proijcit!

Vix exponit, en deponit!

Vix concedit, en recedit!

Inconstans inconstantisq; Animæ Sidus est

F O R T U N A .

Stella

Stella naufragij,
 Scopulus sperantium,
 Scylla credentium,
 Laqueus cupientium,
 Navis perversorum,
 Flagellum bonorum,
 Vorago divitum,
 Glacies inopum,
 Scala peccantium,
 Fulmen ambientium,
 Fidelis scelerum ministra,
 Rebellis virtuti serua.

Cœca, Fallax, mendax, prava,
 præceps, lubrica, infida, de-
 ceptrix, virtutis veri-
 tatisq; inimica.

Quot

Ex Tyrannis Reges fecit?

Ex Regibus servos?

Ex perversis dominos?

Ex

Ex Dominis infimos?
 Ex indignis divites?
 Ex divitibus inopes?

Quoties

Scelera evexit?
 Virtutes depressit?
 Malignos adiuvit?
 Benignos deseruit?
 Superbos honoravit?
 Modestos conculcavit?
 Iustos condemnavit?
 Iniquos exaltavit?
 Avaros donavit?
 Generosos spoliavit?
 Ignavos Triumphis decoravit?
 Strenos clade affecit?
 Stultos purpura ornavit?
 Philosophos mendicare cœgit?
 O crudelis Fortuna bonis!
 Quam iniqua viris præmia distribuis!

Hinc

Hinc mortalis disce

Fidere cui debeas.

Fallax est & lubrica

Nulli certa, singulis diversa, omni-

bus periculosa :

Laudem fuge,

Ridentem temne,

Magnam froena,

Parvam tene,

Longam respice,

Brevem non dole,

Securam ne crede,

Periculosam non quære,

Velocem time,

Tardam non expecta,

Adversam tolera,

Nimiam cave,

Tuam cognosce,

Alienam non invide.

Melius

Melius enim tibi est humil

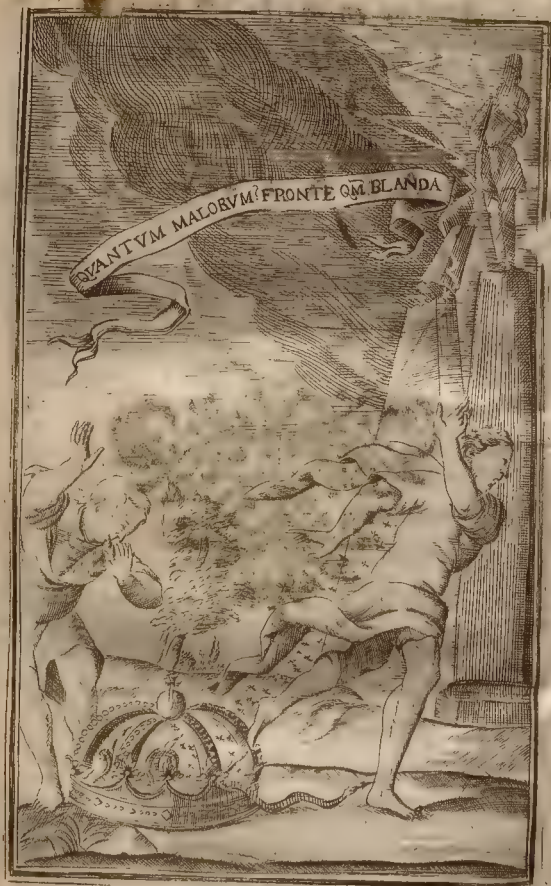
Cum virtute Tugurium

Quàm sublime

Cum Fortuna

PALATIVM.

ADVERBIVM XV :

ADVERBIVM XV.

E C C E.

*Honorum vanitatem ostendit, miserasq;
magnorum, qui à virtute recesserunt; & in
quo verus honor consistat docet.*

Ecce sublimis & maiestosa moles,

Fallax & intollerabile bonum,

Illustris servitus,

Pompofa ruina,

Ecce honos

Quem vanæ mortalium turbæ;

quærunt, cupiunt, ambiunt.

Hic est.

Quem foecunda Virtutis,

puraq; Sceleris

Ætas contempsit, primæva,

Ille est.

Iam verò mortalium honores

quid sunt ?

nisi umbra.

Quid dignitas?

Nisi

Nisi adæquatum præmium vanæ Spei
 humanæ,
 Palliata miseria,
 Fomes Superbiæ,
 Vanitatis Speculum,
 Scala periculorum.
 Aura ambitiosi Spiritûs,
 Misera invidiæ, odiorumq; vicina,
 Deaurata, malorum ac servitutis
 Catena.

Quot honores tot onera.
 Quot dignitates, tot ludicra Fortunæ.
 Quot Throni tot fastigia.
 tot mærores tot fastidia.
 tot curarum semina.
 tot fulminum obiecta.
 tot Fatorum Semitæ.

Quisquamne honoris satium
 unquam fuit?

Vastum est hoc, & impenetrabile
 Æquor,

Sco-

Scopulis naufragioq; subiectum.
Quibus adsunt purpureijs non desunt
cura.

Quos honorant nomina,
eos anxia mens cruciat:

Quos cingit corona,
illos premit invidia,

Simulq; sunt ista

Odium & Regnum.

Quot Cæsares, Reges, Principes,
 Tot sunt Ludibria Sortis.

Nemo fuit

Qui vera summi boni Cognitione;
 vel saltem,

Fœlici beatæ vitæ Cursu,
 vel, quod nimium.

Secura mentis quiete gauderet.

Bella, discordiæ, cædes, rapinæ,
 Fraudes, acconita, violataq; jura.

Hæc plerumq; sunt vani Solatia

Regni.

Revoca Romanum, Orientisq;

E

Impe

Imperium :

Revolues

Plures ferri, quàm Scepri Dominos,
 Plus cædis, quàm annorum, colliges;
 Plures dolos, quàm coronas numerabis.

Videbis

Terrores illos orbis,
 nunc

Vanæ famæ umbræq; Nomina,
 Misera clade, cædibusq; dispersa
 ac deleta

Magnos olim Cæsares

IVLIVM, crudeliter confossum.
 AVGVSTVM, veneno extinctum.
 TIBERIVM, pari morte enectum.
 GERMANICVM, clandestine cæsum.
 CLAVDIVM, toxico sublatum.
 NERONEM, à semetipso occisum.
 GALBAM, ex insidijs trucidatum.
 OTHONEM, suâmet manu sublatum.
 VITELLIVM, horrendâ morte delatū.
 DOMITIANVM, clam interfectum.
 ÆLIVM

ÆLIVM AURELIUM, laqueo
strangulatum.

HEL: PERTINACEM, miserabili
modo occisum.

PESCENNIVM, pariter trucidatum.

CLODIVM, à Servo miserè cæsum.

ANTONINUM, quoq; violentâ mor-
te sublatum.

SEPTIMIUM, insidiosè à fratre
occisum.

MACRINUM, miserè vitâ privatum.

HELIOGABALUM, dedecorosè
necatum.

ALEXANDRUM, immeritò in-
teremptum.

MAXIMINUM, gladio interfectum.

GORDIANUM, laqueo extinctum.

BALBINUM, ignominiosè trucidatû;

PHILIPPUM, Fidei causâ pariter
occisum.

HERENNIUM, hostili gladio per-
cussum.

TREBONIANVM, VIBIVM, ÆMI-

LIANVM, variâ morte sublatos.

AVRELIVM, in servitute mortuum.

GALLIENV M, à triginta sex Tyran-
nis crudeliter interemptum.

SALONINVM VALERIANVM,
vnâ cum Patre miserè interfectum.

CASSIVM, Posthumum tyrannicè
confossum.

QUINTILIUM, à se ipso peremptum.

AURELIANUM, TACITUM, à militibus
occisos.

PERPETUUM PROBUM, indignè strangu-
latum.

CARUM, sævâ morte absumptum.

NUMERIANUM, crudeliter peremptum.

CARINUM, gladio concisum.

DIOCLETIANUM, à se morte affectum.

MAXIMIANUM, suspendio sublatum.

GALERIUM, crudelissimè laceratum.

MAXENTIUM, in Tyberi submersum.

LICINIUM, miserè pereuntem.

CON-

CONSTANTINVM, veneno extinctum.

CONSTANTEM, à se occisum.

DECENTIUM, à se strangulatum.

IULIANUM, in deserto confossum.

IOVINIANUM, miserè à fummo suffocatū.

VALENTEM, ab hostibus exustum.

GRATIANUM, à MAXIMO interfectum.

HONORIVM, post devastationem Urbis
mortuum.

VALENTINIANUM, gladio transfixum.

MARTIANUM, à tumultuarijs occisum.

ANASTASIVM, fulmine ictum.

MAVRITIVM, capite truncatum.

PHOCAM, immani crudelitate laniatū.

DIVVM HERACLIVM, à Maho-
mete expulsum.

HERACLIVM filium abscissis nari-
bus in exilium missum.

CONSTANTEM, Palatio præci-
pitatum.

IUSTINIANVM, interfectum.

LEONTIVM, truncatis manibus in
carcere excarnificatum. T/

TIBERIVM II. ignominiosè occisum.

PHILIPPICVM, fame enectum.

ANASTASIVM II. ex Imperio ad
monachium detrusum.

CONSTANTINVM, excæcatum, &
in perpetuos carceres missum.

HLOTARCVM, in monasterio
mortuum.

ARNOLPHVM, morbo pediculari
miserè absumptum.

OTHONEM III. veneno sublatum

HENRICVM, mærore animi con-
sumptum.

FRIDERICVM, miserè submersum

PHILIPPVM III. ignominiosè tru-
cidatum.

FRIDERICVM II. ex insidijs Filij
sublatum.

ADOLPHVM, in civili bello occisum

ALBERTVM; scelerata manu per-
emptum.

HENRICVM VII. in venenata Eu-
charistiæ

charistia Hostia sine exemplo sublatū.

FRIDERICVM III. Imperio privatū.

Ac deinde *CAROLVM V.*

pietate, victorijs, memoriâ illustrem.

post consideratas vivendi regnandiq;

ærumnas, traditâ Filio Regni curâ.

Omni vanitate exutum & privatâ contentum vitâ.

In hac

Cæsarum, an cæsorū

Serie,

In hac

Imperantium an pereuntium

Catalogo

Quàm lubrica sit Honoris via,

Quàm gravè Sceptri pondus,

Quàm vanum Coronæ pretium,

tecum cogita.

Quisquamne Regno gaudet?

O fallax bonum!

Est

Estne quidquam proprius solo
quàm solium?

Estne quidpiam propius Cælo
quàm Virtus?

Misera vicinitas!

*Quò proximiores Vanitati sumus,
eò remotiores reddimur Virtuti!*

& tamen

Nihil deest
ad usurpandum
Vanitati;

Nihil Superbiæ ad arrogandum,
Ipsi Cælo,

Astris, Naturæ, Angelis,
Superis,

Nomina, Titulosq;
ademimus!

Serenitatem Cælo,
Excellentiam naturæ,
Celsitudinem astris,
Illustritatem Soli,

Emi-

Eminentiam Angelis
ac demum invictam superi-
potentiam nobis tri-
buimus !

Nihilq; iam deest, nisi vt obliti originis
conditionisq; humanæ immortales
nos æternosvè appellemus !

O Insana Ambitio !

Quid prodest,

ô Mortalis !

Elatum solium,

Vana nominis Umbra,

Si te prodit origo,

Obscurat vitium,

Virtus delerit .

Fortuna calcat,

Mors æquat,

Terraq; sepellit ?

Videri cupis Dominus Regnorum,

& servus est vitiorum ?

Ascen.

Ascendere Thronos desideras; & non
vides scabellum te esse fortunæ?

Dare iura præsumis, & nescis an obser-
ves, quod tibi æternum Numen
præscripsit?

Placet tibi tiara, gemmisq; illustre dia-
dema; & non cernis quàm graves tra-
hat secum curas, invidiaq; odia?

Arrides famulantium turbis; & non
vides fortunæ eos suæ, non tibi
famulari?

Purpura ornari gaudes vesteq; Tyriâ,
& non doles nudum te esse virtute,
quam non curas?

Superbis abundas opibus, amplis ho-
noribus, immensis nominibus, titulis,
laudibus tumescis, & ignoras quàm
proprium sit tumoris, premi,
Elati lacere.

Superbientis calcari!

Crede mihi,

*Regem non faciant Sceptra,
non grævda auro purpura, non*

non Splendens corona gemmis,

non vulgi turba tumidi.

Virtus regnare facit.

Omnisq; potestas virtuti,

non Regno servit.

Illæq; est Cæsar

Qui sibi sua regna tradit.

Cui virtus coronam.

Paucis dicam.

Mens bona Regnum possidet.

Hanc vobis,

O commortales !

Semper æquam & tranquillam,

Virtutis sociam,

Fortunæ Dominam,

Mentem

dico,

Veram, optimam, immortalem ;

& quam

Fœlicissimo omnium vocabulo

complectar

Surre-

Supremæ Mentis delictum
ardens voveo.

is qui

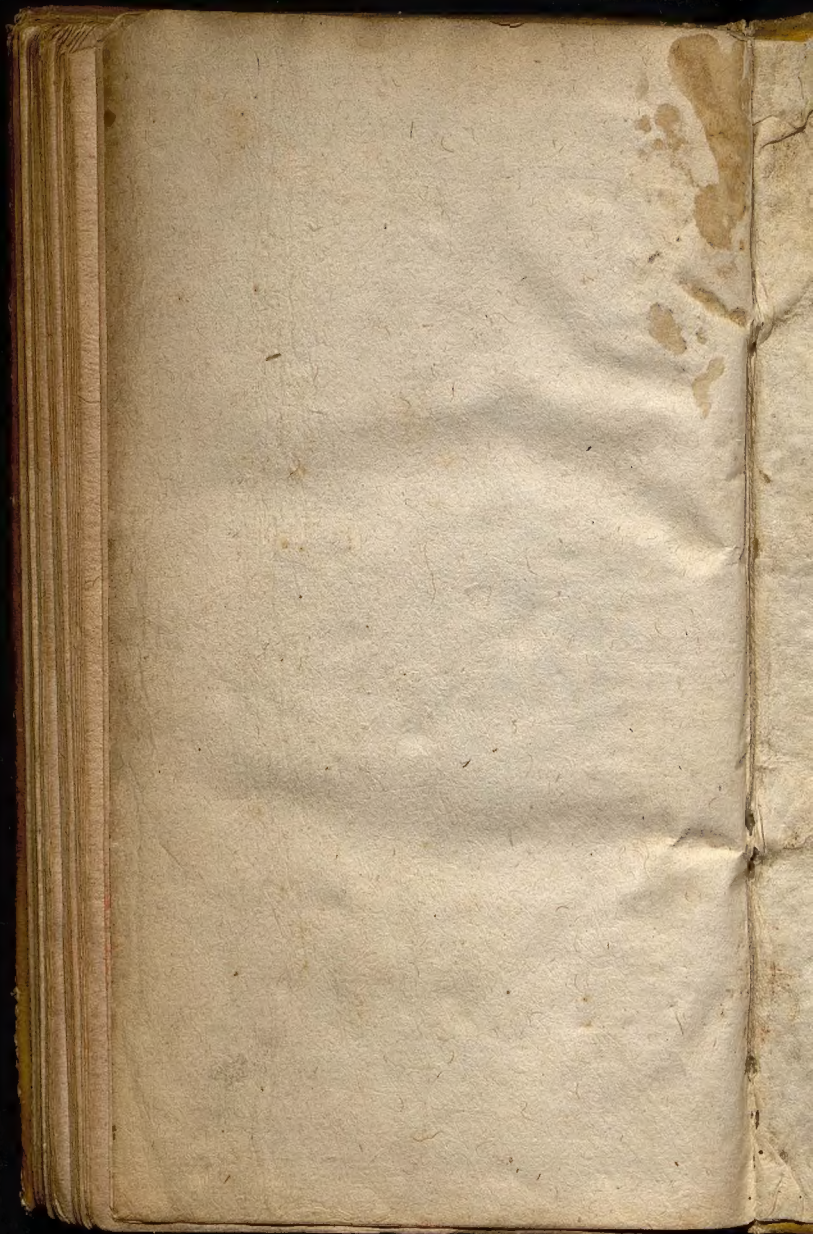
Anagramaticè

Ambiens nulla Regna posco
Laus mihi ac Regnum sis,
Sola Virtus.

osco
sis,

Biblioteka Jagiellońska

stdr0026556

